

B Boekbespreking **Verschenen****80**
Voedings- en gezondheidsclaims¹ (Praktijkids Warenwet)
Christine Grit en Erika Smale

Voedings- en gezondheidsclaims bevinden zich in het schemergebied tussen wet en marketing, zo verklaren de schrijfsters op de achterzijde van de Praktijkids Warenwet. De fabrikant moet complexe regelgeving in onder meer de Claimsverordening en andere levensmiddelenwetgeving naleven. Tegelijk wil hij informatie geven met meer emotionele waarde, ook om de concurrentiepositie te versterken. Claims staan op het product om duidelijk te maken dat juist dit

product een bijdrage vormt aan een goede gezondheid en verantwoorde voeding. Maar daarbij kan de consument eenvoudig op het verkeerde been worden gezet. Ziehier de kaders.

Christine Grit en Erika Smale hebben een handzaam, helder en praktijkgericht boekje geschreven; een praktische handleiding hoe met de Claimsverordening kan worden omgegaan. Relevant voor ieder die in de praktijk te maken heeft met vragen over gezondheidsgerelateerde claims op producten: marketeers, levensmiddelen-technologen, kwaliteitsmanagers, *regulatory affairs managers*. Het behandelt de Claimsverordening, natuurlijk. Maar meer dan dat; het start met een gemakkelijk leesbaar hoofdstuk over de betekenis van gezondheid, voeding, voedselveiligheid en de 'richtlijnen Goede Voeding' (inclusief de oproep tot voldoende beweging). En hun onderlinge relatie. Hoofdstuk 2 gaat over de begrippen en algemene beginselen: het verschil tussen voedingsclaims en de diverse soorten gezondheidsclaims en alle regels uit de Claimsverordening die voor alle claims gelden. Het leuke van dit boekje is dat ook aandacht wordt gegeven aan aanpalende levensmiddelenregelgeving, terug te vinden in hoofdstuk 3: verrijking van voedsel, *novel foods*, de declaratie van levensmiddelen, de bijzondere positie van alcohol en (elders) de Reclamecode voor Voedingsmiddelen. De – nog steeds niet vastgestelde – voedingsprofielen komen aan de orde in hoofdstuk 4, met een toelichting over de complexe en politieke voors en tegens van de voedingsprofielen.

De harde kern van het boekje bevat de hoofdstukgewijze behandeling van de voedingsclaims, de gezondheidsclaims, de risicoreductieclaims en de kinderclaims. Die hoofdstukken hebben alle dezelfde opbouw. Het begint met een handig stroomschema. Steeds start ieder hoofdstuk per soort claim met de vraag: gebruikt u een voedingsclaim/ gezondheidsclaims etc.? Via een stappenplan met ja/nee-vragen wordt de lezer in een oogopslag door het wetgevingsdoolhof

geleid en weet men welke vragen beantwoord moeten worden, steeds onder verwijzing naar de subparagraaf in het boekje. Staat de claim op de bijlagen, wil men wel/ niet een aanvraag bij EFSA indienen, is een claims sowieso toegestaan, inclusief toepasbaarheid van de overgangsregels en of al dan niet het product moet worden aangepast om de claim te mogen (blijven) voeren.

Door dezelfde opbouw herken je dus teksten en komen kaders deels terug. Dat vind ik geen bezwaar. Wie een specifieke soort claim zoekt, vindt overzichtelijk de juiste antwoorden. Het blijft daarbij een studiegids voor de praktijk; de basisregels worden besproken, niet de vragen die rijzen bij de ingewikkelde of inconsistente regelgeving (zoals bijvoorbeeld bij vergelijkende voedingsclaims, of de toepassing van de overgangsregeling voor merknamen die een gezondheidsclaim inhouden). Dat is niet het doel van deze uitgave.

Grit en Smale hebben de tekst verlevendigd met kaders. Daarin staat een korte samenvatting of wordt een onderwerp toegelicht. Wie weinig tijd heeft en alleen de kaders leest komt al een heel eind.

Het boekje behandelt de stand per sluitingsdatum kopij, november 2010. Daardoor kon nog de ontwikkeling worden meegenomen dat de EFSA de artikel 13-claims batchgewijs beoordeelt. Handicap bij een boek over de Claimsverordening is dat de EFSA grote achterstand heeft, dat de voedingsprofielen nog steeds niet zijn vastgesteld (de deadline volgens artikel 4 Claimsverordening was 19 januari 2009...). En onduidelijkheden in de Claimsverordening zijn nog niet opgelost. Het vrij recente besluit van de Europese Commissie, na stevige lobby vanuit de levensmiddelenindustrie, om de lijst met toegewezen en afgewezen artikel 13-claims niet batchgewijs, maar in zijn geheel te publiceren (met uitzondering van de claims gerelateerd aan botanische ingrediënten) is dus niet verwerkt. Bijlage 3 verwijst naar de webadressen om de actuele stand van zaken goed bij te kunnen houden.

¹ Sdu Uitgevers, Den Haag 2010, ISBN 9789012384995.

Schrijfsters geven, soms wat verhuld, hun eigen mening in de vorm van een vraag. Op enkele plaatsen geven ze heel krachtig en terecht hun visie. Ik deel hun mening dat door de claim 'bevat evenveel van stof x als product y' te verbieden de Claimsverordening de innovatie een gevoelige slag heeft toegebracht. Hoe moet anders een nieuw ontbijtproduct kenbaar maken dat het een goed alternatief is?

De praktijkgids is niet specifiek bedoeld voor de jurist, daarvoor ontbreken verdere wijzigingen naar artikelen of is de redenering net te kort door de bocht. Een extra zin zou dan het te maken punt net verduidelijken. Bijvoorbeeld bij de discussie of reeds gepubliceerde gegevens wel beschermd kunnen worden, omdat ook bij 'patenten' (bedoeld is: octrooien) de publicatie van gegevens juist maakt dat deze niet meer beschermd zijn. Ook de ingewikkelde hamvraag, wanneer commerciële 'informatie' valt binnen het bereik van de Claimsverordening, wordt niet uitgewerkt. Of wat als EFSA het bewijs als onvoldoende heeft gekwalificeerd en de claim is afgewezen, maar de fabrikant ondertussen extra ander bewijs voorhanden heeft. Maar het boek is, zeker ook voor juristen, een handig naslagwerk, vooral door de combinatie met andere rechtsgebieden in

de wirwar van levensmiddelenregelgeving. Het bewijst ook zijn waarde doordat door het hele boek heen op veel punten het (vervolgings)beleid van VWA wordt vermeld, en melding wordt gemaakt van de 'guidances' van de Europese Commissie en de werkwijze en praktische invulling van de regels door EFSA.

Een waardevolle toevoeging is een stappenplan voor de marketeer en fabrikant in hoofdstuk 9: een vragenlijst om na te gaan of het zinvol is een voedingsclaim of gezondheidsclaim te gaan gebruiken, de samenstelling te wijzigen, een aanvraag in te dienen. En juist dat maakt het boek breed toepasbaar en heel nuttig. Dat geldt ook voor bijlage 2: een helder overzicht en korte uitleg van alle belangrijke voedingsstoffen. Per stof is vermeld wat de functie is, wat de bronnen van de stof zijn en de risico's van een te lage of te hoge inname. Inclusief uitleg over de verschillende soorten vetten, energie, etcetera. Handig!

Het boek heeft oog voor de praktijk: veel aandacht wordt gegeven aan aspecten als lange houdbaarheid waardoor ten gevolge van het afbraakproces de geclaimde waarden niet meer worden gehaald en hoe dat op te lossen. Evenzo de waarschuwing dat bij vergelijkende voedingsclaims steeds meebewogen moet worden met de markt; als concurrenten hun samenstelling van het vergeleken product wijzigen kan dat betekenen dat de fabrikant zijn product moet wijzigen of de claim moet intrekken.

Het boek leest gemakkelijk weg, al zal het taalkundige puriteinen opvallen dat het soms niet sluitend of helemaal helder is geformuleerd. Een kleinigheid, de betekenis is toch te begrijpen. Navolging verdient de door schrijfsters nieuw geïntroduceerde term 'ingrediëntenclaim' om aan te geven dat een levensmiddel een ingrediënt bevat, zonder dat sprake is van een gezondheidsclaim ('bevat stukjes verse sinaasappel'). Leuk zijn een enkel grapje en taalkundige aandacht die schrijfsters geven aan de meervoudsvorm vitamines (i.p.v. de in de wet

genoemde onjuiste term vitaminen). Het foutje in het stroomschema op blz. 51 (twee keer nee) is pech en in de correctieronde er kennelijk doorheen geslipt, maar voor de oplettende lezer goed te *handelen*. Zo ook het ontbreken van het woord markt (Nederlandse markt) twee pagina's verderop.

Conclusie: een *must have* op ieder bureau! Voor wie al gepokt en gemazeld is op dit rechtsgebied is het bekende stof, maar door de combinatie met beleidsregels van VWA, EFSA en de Europese Commissie, het handige stappenplan, de overige wetgeving en de logische onderverdeling per claim is het een prima naslagwerkje, ook om nieuwe collega's op het gebied snel thuis te laten zijn.

Door Ebba H. Hoogenraad²

² Mr. Ebba Hoogenraad is partner van Hoogenraad & Haak, Advertising + IP advocaten te Amsterdam en gespecialiseerd in reclamerecht en productinformatie.